

Michiel Rietveld: 'De BD-landbouw van nu is slechts een begin'

Michiel Rietveld (1946) was 33 jaar lang de drijvende kracht achter Studiecentrum Kraaybeekhof in Driebergen. Hij sluit deze mooie periode af met een boek, 'Houden van de Aarde'. Deze maand wordt hij 65. Maar hij gaat, al is het wat rustiger, gewoon door: "Mijn missie is niet pensioneerbaar." *Tekst: Ellen Winkel / Foto: Ruud Hendriks*

Het boek 'Houden van de Aarde' is via de (digitale) boekhandel te bestellen en kost € 19,90.

Gedurende 33 jaar heeft Michiel Rietveld cursussen en opleidingen verzorgd op Kraaybeekhof, het cursuscentrum voor biologisch-dynamische landbouw en voeding dat hij in 1977 mede heeft opgericht. Als cursisten hem zeiden 'Wat je nu vertelt moet je opschrijven' dacht hij: 'Nee, ik ben geen schrijver, ik ben een prater'. Maar de verzoeken hielden aan en werden dringender. En nu ligt er dan toch een boek van zijn hand, waarin hij zijn visie op landbouw en de rol van de landbouw binnen het grotere geheel heeft uitgewerkt.

Hij sluit nu zijn periode als directeur van Kraaybeekhof af. Maar al wordt hij 65, hij blijft cursussen en lezingen geven: "Mijn missie is niet pensioneerbaar. Maar ik ga nu wel iets meer aan mijn eigen rust denken. Truuska, mijn partner, en ik hebben een boerderijtje in Frankrijk gekocht. Daar kunnen we af en toe heen om in alle rust inspiratie op te doen. Een beetje rondscharrelen. En boeken schrijven."

Boeken schrijven?

"Ja, ik heb de smaak te pakken gekregen."

Je hebt dit boek kunnen schrijven, omdat je gedurende je leven veel kennis en wijsheid hebt opgebouwd. Welke gebeurtenissen zijn richtinggevend geweest in jouw levensloop?

"Allereerst de boerderijvakanties vanaf mijn achtste jaar. De boerderijen raakten bij mij een snaar. Wat ook heel bepalend is geweest, ongeveer tien jaar later, was een gesprek met mevrouw de Boer (mede-oprichtster Warmonderhof). Warmonderhof

'In belangrijke mate is antroposofie een veredelde cursus om instrumenten te leren maken, waarmee je de niet-zintuiglijk waarneembare wereld kunt onderzoeken'

zat toen nog in Warmond en ik kwam er geregeld om vakantiewerk te doen; ik woonde in Den Haag. Mevrouw de Boer zei: 'Als je overweegt de landbouw in te gaan, ga dan naar de Landbouw Hogeschool in Wageningen, want over 10 jaar zullen we academisch geschoolden hard nodig hebben.'

In Wageningen kwam ik erachter, dat de landbouw waar ze het in de studie over hadden iets totaal anders was dan de landbouw die ik kende uit mijn beleving. Ik ontmoette er mijn latere vrouw, Sjoukje Rijpstra (inmiddels Sonja), die een representant was van het gangbare denken. Ze leek wat dat betreft wel van een andere planeet te komen. Zij vond aanvankelijk dat ik hele rare ideeën had over de landbouw. Tot dat moment was ik me er niet van bewust dat ik totaal anders dacht dan in de landbouwwereld gebruikelijk. Ik kon dat in het begin ook nog niet uitleggen. Maar dankzij de vele gesprekken met haar werd ik me bewust van de overtuigingen die onbewust in mijn systeem verankerd zaten.

Een andere belangrijke ervaring voor mij was mijn stage voor Tropische Cultuurtechniek in Ivoorkust. Daar ontdekte ik wat technisch ontwikkelingswerk inhield. Wij denderden over de cultuur en de plaatselijke knowhow van de Ivoirianen heen en ik wist: dit is niet mijn weg. Ik dacht: wat echt nodig is, is ontwikkelingswerk in het Westen. Daar moet een bewustzijnsverandering plaatsvinden.

Terug in Nederland vroeg de voorzitter van de BD-Vereniging, Pieter Tideman, ons om een informatiecentrum voor de vereniging op te zetten."

In het boek gebruik je andere woorden voor typisch antroposofische termen. Preparaten noem je 'bio-organisatie'. Etherkrachten vertaal je als levensenergie, astraliteit als relatie-energie. Zoek je naar deze nieuwe woorden om met je boek een breder publiek aan te kunnen spreken?

"Ik hoop inderdaad dat dit boek ver buiten de BD-scene gelezen wordt. Maar ook het 'oude publiek' wil ik laten zien dat je speels met deze begrippen om kunt gaan. Wanneer je de essentie van de biologisch-dynamische landbouw begrijpt, ben je vrij om het in je eigen woorden te omschrijven. Hoe minder je van een onderwerp begrijpt, hoe meer je je vastklampt aan omliggende begrippen.

Hopelijk wordt er aan dit boek veel ruchtbaarheid gegeven en verschijnen er stukjes over in kranten. Ik wil dat niet voor mezelf, maar ik vind het belangrijk dat mensen zien dat er een volgende stap mogelijk is voor de wetenschap. Natuurwetenschap, die de fysieke, stoffelijke wereld als onderwerp heeft,

is prachtig. Maar daarnaast is de geesteswetenschap nodig, die de niet-weegbare, -meetbare en -telbare wereld als onderwerp heeft. Ik ben zelf vol bewondering over de resultaten van natuurwetenschappelijk onderzoek. Het is prachtig om te weten hoe DNA in elkaar zit. Maar ik denk dat er meer morele terughoudendheid moet ontstaan; dat onderzoekers zich afvragen 'wat doe ik met al die kennis van de stoffelijke wereld, zodanig dat het grote geheel niet wordt aangetast?'. Ze zouden bij elk onderzoeksresultaat een devotie moeten ervaren, want die nieuwe kennis laat zien hoe wijs de natuur in elkaar zit. Natuurwetenschappers zouden zich niet alleen privé na vijf uur met levensbeschouwing bezig moeten houden."

Om wetenschappelijk onderzoekers te bereiken heb je eigenlijk ook een vertaling van het woord geesteswetenschap nodig. Een natuurwetenschapper denkt bij 'geesteswetenschap' meer aan religie of filosofie en daar heeft hij in zijn onderzoek helemaal niets mee te maken, in zijn beleving. Hoe leg jij een onderzoeker uit wat geesteswetenschap is?

"Om daar een goed begrip van te vormen moet je terug naar de wortels van de natuurwetenschap, zoals ik in mijn boek beschrijf. In de zestiende eeuw ontstond een nieuw soort bewustzijn. Tot die tijd beleefde de mens zichzelf meer als een marionet van hogere machten. De filosofen Descartes – 'ik denk dus ik besta' – en Bacon ontwikkelden het besef dat ze zélf konden leren denken. Maar hoe leer je zelf denken? Bacon wilde

Behoud Kraaybeekerhof

Stichting BD Grondbeheer heeft vorig jaar de grond van Landgoed Kraaybeekerhof gekocht, zodat het centrum zich weer volop kan inzetten voor de activiteiten van het studiecentrum, het biologisch-dynamische tuinbouwbedrijf en het restaurant. Het landgoed was in financiële problemen gekomen, nadat het een perceel grond had aangekocht dat midden in het terrein lag. Hiermee werd onwenselijke bebouwing voorkomen.

Voor de aankoop van de gronden van Kraaybeekerhof is Stichting BD Grondbeheer een lening aangegaan die binnen vijf jaar moet worden afgelost met schenkgeld van particulieren, bedrijven en fondsen. Wilt u een steentje bijdragen, maak dan een donatie over op 781.38.18.19 tnv Stichting BD Grondbeheer te Dronten. Meer info via www.bdgrondbeheer.nl of via Loes van Loenen, tel 06-50525913.

dit heldere eigen bewustzijn slijpen door eerst te oefenen met de uiterlijk waarneembare wereld, zodat de mens eerst maar eens de natuur haar geheimen kon ontfutselen op dát niveau. De methoden van onderzoek die hij aandroeg waren gericht op het uit elkaar halen van materie. Bacon realiseerde zich echter terdege, dat er meer was dan alleen de uiterlijke wereld. Voor hem gold de spelregel, dat de onderzoeksmethode van tellen, wegen en meten een eerste stap was om goed te kunnen leren denken, en dat met die vaardigheden de volgende stap gezet kon worden.

Inmiddels zijn we zo ver dat we goed hebben leren denken. Ik denk dat Bacon het met me eens zou zijn, dat het nu tijd is voor die stap: het leren onderzoeken van de niet zintuiglijk waarneembare wereld, de wereld van de samenhangen. Daarvoor moeten we nieuwe werkwijzen ontwikkelen. Hoe onderzoeken we de stoffelijke wereld? Met een microscop, een weegschaal, een lineaal, dus met instrumenten gemaakt van ijzer, glas, hout. De stof onderzoek je met een stoffelijk instrumentarium.

Geesteswetenschap is wetenschappelijk onderzoek naar dingen die je niet kunt meten, wegen en tellen. Dus moet je andere, adequate instrumenten ontwikkelen. Rudolf Steiner heeft hiervoor waardevolle methoden aangereikt. De etherische wereld (de wereld van de levensenergie) kun je alleen onderzoeken met een etherisch (energetisch) instrumentarium. Via zijn bewustzijn kan de mens instrumenten in zichzelf ontwikkelen. Dat is wat de antroposofie ons leert: in belangrijke mate is antroposofie een veredelde cursus om

*'Je kunt preparaten
zien als de sluitsteen
op een kathedraal.
Als zo een bouwwerk
er echter helemaal
niet staat, dan is een
sluitsteen niet meer
dan zomaar een
steen'*

instrumenten te leren maken, waarmee je de niet-zintuiglijk waarneembare wereld kunt onderzoeken."

Hoe kun je een wetenschapper die ervan uitgaat dat er niets anders bestaat dan de materiële wereld, interesseren voor dit verhaal?

"Dat kan alleen wanneer je kunt aanhaken op een eigen ervaring van die persoon. Iedereen zal hierin zijn eigen weg moeten gaan. Als ik praat met iemand die vast gegraven zit in het materialisme, vind ik het een uitdaging om aangrijpingspunten te vinden om zo iemand één millimeter te laten opschuiven. En het magistraal leuke is: bij elke millimeter die iemand verder komt, wordt zijn blikveld enorm verwijd.

Daarbij moeten we ons realiseren dat het feitelijk een verworvenheid is, dat we 'amehoela' kunnen zeggen tegen de geestelijke wereld. Ook al doet het mij pijn als iemand dat zegt, toch moet ik dat in liefde tot mij nemen. Want het feit dat iemand dat kan zeggen is een manifestatie van vrijheid. Iedereen is vrij om de geestelijke wereld wel of niet te willen zien.

Vroeger was deze kennis voorbehouden aan uitverkorenen – priesters, druïden – die hun scholing van oudere ingewijden ontvingen op mysterieplekken. Rudolf Steiner heeft deze kennis verder ontwikkeld en in de wereld gezet. Hij heeft een enorme bijdrage geleverd aan de knowhow van de instrumentmakers, die al sinds mensenheugenis aanwezig was. Deze kennis is nu een openbaar geheim. Ieder die dat wil kan het tot zich nemen."

In je boek schets je de ontwikkeling van de

landbouw door de eeuwen heen. Daarbij zie je de BD-landbouw van nu als basis voor de gangbare landbouw van de toekomst. Waar haal je dat optimisme vandaan, in een tijd dat gentech aan de winnende hand is en de nog altijd stijgende CO₂-uitstoot het voortbestaan van de aarde bedreigt?

"We staan nu op een T-splitsing. Óf de landbouw ontwikkelt zich in een meer holistische richting waar ook plaats is voor zaken die niet meet-, weeg- en telbaar zijn. Óf we krijgen een verregaand materialistisch, vertechnologiseerd leven op aarde. Hoe meer je kijkt vanuit een korte termijn bewustzijn, hoe groter de neiging zal zijn om te kiezen voor technologisering.

Ik beschrijf in mijn boek de ontwikkeling van de landbouw over een lange periode. Wanneer je die ontwikkeling 'pakt' kun je begrijpen waar het heen moet. Door het korte termijn denken is het wezenlijke van de landbouw in de knel gekomen. De fundamenten voor een landbouw die menswaardig omgaat

met de aarde liggen in wat we nu de BD-landbouw noemen. Landbouw dus, waarbij de natuurwetenschap wordt aangevuld met geesteswetenschap. Maar de BD-landbouw van nu is slechts een begin.

We moeten bouwen aan bewustzijn. Tot in de 80-er jaren riepen we in ons enthousiasme van de toren dat preparaten heel belangrijk zijn. Door die nadruk op de preparaten – dan wel bio-organisatoren – verdween echter uit het oog dat ze onderdeel zijn van een groot samenhangend pakket van maatregelen. Je kunt preparaten zien als de sluitsteen op een kathedraal. Als zo een bouwwerk er echter helemaal niet staat, dan is een sluitsteen niet meer dan zomaar een steen. Preparaten zijn zeker belangrijk, maar in de communicatie moeten we duidelijk maken, waar we het precies over hebben. Preparaten zijn de scheppen en ploegen, waarmee we de niet-zintuiglijk waarneembare wereld kunnen bewerken en verzorgen.

Je kunt natuurlijk gaan somberen, bijvoorbeeld omdat we maar 120 BD-bedrijven hebben. Maar dat is onzin. Met wat we nu BD noemen leggen we de grondslagen voor iets dat veel groter is, iets dat heel belangrijk is, ook voor mensen die de BD nu nog niet kennen. Je moet nooit bij de pakken neer zitten en vertrouwen hebben in jezelf. Als je een ster hebt, dan moet je ervoor gaan, ook al zegt de hele wereld dat je gek bent. Zoek de mensen op die voor dezelfde ster gaan." ☺

Meer weten over het werk van Michiel Rietveld? Kijk op www.michielrietveld.nl. Op 19 mei geeft Michiel een lezing over zijn boek op Kraaybeekerhof, zie www.kraaybeekerhof.nl.